

„Bohemistyka” 2019, nr 3, ISSN 1642–9893

Agata FIRLEJ
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza

Polityka picia. Kilka przypadków z powojennego czeskiego teatru

Keywords: Czech drama, Czech theatre, feast, alcohol, revolution, politics
Słowa kluczowe: czeski dramat, czeski teatr, święto, alkohol, rewolucja, polityka

Abstract

The sketch is devoted to five post-war Czech theatrical plays in which the motifs of the feast and alcohol are the signs of belonging or not belonging to the specified community and in most cases intertwine with the theme of politics: *Audience* of V. Havel, *Švejkův vnuk* of L. Balák, *Nože a růže aneb topless party* of M. Urban, *Růže pro Marketu* of M. Viewegh and *Nahniličko* of I. Kraus. The analysis is based mainly on the anthropological models of feast offered by Michael Dietler, Brian Hayden and Claude Grignon, but their model of ‘diacritic feast’ is modified for the needs of the sketch. In the above mentioned dramas, the way of feasting and the favourite type of alcohol indicates the position of the character as the ‘stranger’ (like in *Audience*, *Švejkův vnuk*) or the ‘ruler’, ‘leader’ (*Nože a růže aneb topless party*). Drinking alcohol provides also a specific dramatic rhythm. Additionally in Viewegh’s and Kraus’ play the state of intoxication metaphorizes the “abnormal” period of velvet revolution or the transformation. The ritual of feasting organizes the scenery, rhythm and movement of characters, activating a number of cultural associations. The gradual “opening” of the characters, caused by changes in their consciousness, reveals inner motivation, unmask the superficiality of the bond, conduct a parallel between the individual and the collective imagery.

Szkic poświęcony jest pięciu powojennym czeskim sztukom teatralnym, w których motywy uczty i alkoholu są przejawami przynależności do określonej społeczności, a w większości przypadków przeplatają się z tematem polityki: *Audience* V. Havla, *Švejkův vnuk* L. Baláka, *Nože a růže aneb topless party* M. Urbana, *Růže pro Marketu* M. Viewegha i *Nahniličko* I. Krausa.

Analiza opiera się głównie na antropologicznych modelach uczt opisanych przez Michaela Dietlera, Briana Haydena i Claude'a Grignona, przy czym ich model „święta diakrytycznego” został zmodyfikowany na potrzeby szkicu. We wspomnianych dramatach sposób ucztowania i ulubiony rodzaj alkoholu wskazuje pozycję bohatera jako „nieznajomego” (jak np. w dramatach *Audience* czy *Švejkův vnuk*) lub „władcy”, „lidera” (jak np. w *Nože a růže anebo topless party*). Picie alkoholu zapewnia również specyficzny dramatyczny rytm. Dodatkowo w sztuce Viewegha i Krausa stan odurzenia metaforyzuje „nienormalny” okres aksamitnej rewolucji lub transformacji. Rytuał biesiadowania organizuje scenerię, rytm i ruch postaci, aktywując szereg stowarzyszeń kulturalnych. Stopniowe „otwieranie się” bohaterów, spowodowane zmianami w ich świadomości, ujawnia wewnętrzną motywację, demaskuje powierzchowność więzi między nimi, ukazuje paralelę między indywidualnym a zbiorowym wyobrażeniem.